

Natuurontwikkelingsterreinen bij de Stippelberg

Jan Kersten, tekst en foto's

Riek van den Bosch

Voorwoord

Een beschrijving van de vier velden staat in deel 1 en een samenvatting van insecten staat in deel 3. In dit deel 3.6 wordt met een samenvatting en in een tabel het totaal gegeven van libellen op de vier velden.

Inventarisatie libellen

Een groep insecten waar wij extra aandacht aan hebben besteed zijn de libellen. Libellen zijn overwegend grote insecten die voor het merendeel op afstand zijn te herkennen. Uitzonderingen worden gevormd door sommige patserjuffers en heidelibellen. Van de waargenomen libellen hoort er 1 bij de familie beekjuffers, 1 bij de breedscheenjuffers, 6 bij de glazenmakers, 13 bij de korenbouten, 6 bij de pantserjuffers, 2 bij de rombouten, 2 bij de smaragdlibellen en 9 bij de waterjuffers. De Weidebeekjuffer en de Blauwe breedscheenjuffer waren beide vaak aanwezig op alle vier de velden, maar voor voortplanting trekken ze naar stromend water.

Grote keizerlibel, vrouwtje.

Bruine glazenmaker, mannetje.

Weidebeekjuffer, mannetje.

Blauwe breedscheenjuffer, vrouwtje.

Van de glazenmakers was de Grote keizerlibel op alle velden bijna jaarlijks vaste gast, gevolgd door de Bruine Glazenmaker. Beiden hebben zich voortgeplant

in de poelen. De Venglazenmaker hebben we in 2011 en 2014 bij de poel op Veld 4 gezien en daarna niet meer.

Van de korenbouten was de Gewone oeverlibel in het seizoen de meest geziene gast, zowel bij de poelen als op het land, gevolgd door de Platbuik en Viervlek, maar die vooral bij de poelen. De Bloedrode-, Bruinrode- en Steenrode heidelibel hebben we, in een ongeveer gelijk aantal jaren, genoteerd. Al deze soorten gebruikten de poelen voor voortplanting.

Gewone oeverlibel, jong mannetje.

De Bandheidelibel zagen we op Veld 2, 3 en 4. De fraaie Vuurlibel hebben we in 2016 op Veld 1 en in 2017 op Veld 2 gezien, van voortplanting ter plaatse lijkt het niet te zijn gekomen.

Bandheidelibel, vrouwtje.

Beekrombout, vrouwtje.

Vuurlibel, mannetje.

De veruit meest geziene pantserjuffer op alle vier de velden was de Tangpantserjuffer.

De Tengere pantserjuffer en de Bruine winterjuffer stonden in de beginjaren nog op de Rode Lijst, maar hebben beide een positieve ontwikkeling doorgemaakt die ook op de velden te zien was.

Smaragdlibel, mannetje.

Van de waterjuffers waren de Azuurwaterjuffer, gevolgd door de Watersnuffel en het Lantaarntje het meeste aanwezig. Alle drie gebruiken de poelen voor voortplanting.

Tangpantserjuffer, mannetje.

Van de rombouts hebben we de Plasrombout eenmaal gezien in 2011 op Veld 1. De Beekrombout zagen we in 2016 op Veld 3 en 4.

De Smaragdlibel kan zich in de poelen voortplanten en was dan ook in het voorjaar vaak te zien. De Metaalglanslibel zet haar eitjes af in de modder langs stromend water en was bij de poel van Veld 4 in 2014 en 2015 dan ook als zwerver aanwezig.

Azuurwaterjuffer, paring.

Naschrift

Op de vier velden hebben we 40 soorten libellen waargenomen en dat is, gezien de geringe oppervlakte van de velden en poelen, een hoog aantal. Ter vergelijking, op de nabijgelegen Stippelberg, met een oppervlakte van bijna 1000 ha en 36 poelen, hebben wij in totaal 41 soorten libellen waargenomen in de afgelopen 20 jaar. In 2018 en 2019 vielen de meeste poelen, later in het jaar, droog.

Overzicht van libellenwaarnemingen in tabel.

Orde: Libellen (*Odonata*)

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	RL	2 0 1 9	2 0 1 8	2 0 1 7	2 0 1 6	2 0 1 5	2 0 1 4	2 0 1 3	2 0 1 2	2 0 1 1
Fam. Beekjuffers											
1 Weidebeekjuffer	<i>Calopteryx splendens</i>		2 3 4	1 2 4	2 3 4	2 4	1 3 4	1 2 3 4	4	1 4	1 2 4
Fam. Breedscheenjuffers											
2 Blauwe breedscheenjuffer	<i>Platycnemis pennipes</i>		2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	2 3 4	3 4	1 2 3 4	4	1 4	1 2 3 4
Fam. Glanslibellen											
3 Smaragdlibel	<i>Cordulia aenea</i>			3	1	1 3 4	4	2 4	2 4		
4 Metaalglanslibel	<i>Somatochlora metallica</i>						4	4			
Fam. Glazenmakers											
5 Blauwe glazenmaker	<i>Aeshna cyanea</i>				1		2	1 2 4			4
6 Bruine glazenmaker	<i>Aeshna grandis</i>		1 2	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 4	1 2 3	1 3 4		1 4
7 Venglazenmaker	<i>Aeshna juncea</i>							4			4
8 Paardenbijter	<i>Aeshna mixta</i>			1 2			1 2 4	1 4	1 2 4	1 2 3 4	1 4
9 Grote keizerlibel	<i>Anax imperator</i>	1	3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
10 Glassnijder	<i>Brachytron pratens</i>					1 2	3 4		4		
Fam. Korenbouten											
11 Vuurlibel	<i>Crocothemis erythraea</i>				2	1					
12 Noordse witsnuit	<i>Leucorrhinia rubicunda</i>			1 4			4				
13 Platbuik	<i>Libellula depressa</i>	1	2	1 2 3 4	1 2	1 2 4	4	1 2 4	3 4	1 2 3 4	1 3 4
14 Bruine korenbout	<i>Libellula fulva</i>			1	1 3			2			4
15 Viervlek	<i>Libellula quadrimaculata</i>			1 2	1 2 4	1 2 3 4	1 2 4	1 2 4	1 2 4	1 2 3 4	1 2 4
16 Gewone oeverlibel	<i>Orthetrum cancellatum</i>		2 3 4	1 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
17 Beekoeverlibel	<i>Orthetrum coerulescens</i>			3				4			
18 Zwarte heidelibel	<i>Sympetrum danae</i>				1	1 4		1 2 4	1 2 4	1 4	1
19 Zuidelijke heidelibel	<i>Sympetrum meridionale</i>								1		
20 Bandheidelibel	<i>Sympetrum pedemontanum</i>					4	3	2		2	
21 Bloedrode heidelibel	<i>Sympetrum sanguineum</i>			1 4	1 2 4	1 2 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1		4 1 2 3 4
22 Bruinrode heidelibel	<i>Sympetrum striolatum</i>			1	1 2 3 4	1 3	1 2 3 4	1 2 3		4 1	1 2 3 4
23 Steenrode heidelibel	<i>Sympetrum vulgatum</i>			1	1 2 3 4	2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4		4 1 2 3 4
Fam. Pantserjuffers											
24 Houtpantserjuffer	<i>Chalcolestes viridis</i>				1	4	4	1 4	2 3 4	4	3 4
25 Zwerfpantserjuffer	<i>Lestes barbarus</i>					1	1	1	1 2	1 2 3	1 2 4

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	RL	2 0 1 9	2 0 1 8	2 0 1 7	2 0 1 6	2 0 1 5	2 0 1 4	2 0 1 3	2 0 1 2	2 0 1 1	
26 Tangpantserjuffer	Lestes dryas	KW BE	1 2 3 4	1 2 3 4	1 4	1 2 3 4	1	1 2	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 4	
27 Gewone pantserjuffer	Lestes sponsa					1 2 4	1 4	1 4	4	2 3 4	1 4	
28 Tengere pantserjuffer	Lestes virens		1		1 2 4	1 2 3 4	1 4	1 2 4	1 2 4	1 2 4	3 4	
29 Bruine winterjuffer	Sympecma fusca		1 4		1 2	1 3 4	1	2 3	1		4	
Fam. Rombouten	Gomphidae											
30 Plasrombout	Gomphus pulchellus											1
31 Beekrombout	Gomphus vulgatissimus						3 4					
Fam. Waterjuffers	Coenagrionidae											
32 Koraaljuffer	Ceriagrion tenellum						4 1 4	4	4	4	4	4
33 Azuurwaterjuffer	Coenagrion puella		1 2 3 4	1 2	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 4
34 Variabele waterjuffer	Coenagrion pulchellum							4				
35 Watersnuffel	Enallagma cyathigerum	2 3	4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 4	1 2 3 4	1 2 4	1 2 4	1 2 4	
36 Kanaaljuffer	Erythromma lindenii			1			4				4	
37 Kleine roodoogjuffer	Erythromma viridulum					4					4	
38 Lantaarntje	Ischnura elegans		1		3 4 1 2	4 2 4	1 2 4 1	4 1 2 3 4	1 2 4			
39 Tengere grasjuffer	Ischnura pumilio				4	4	4	4	2 4			
40 Vuurjuffer	Pyrrhosoma nymphula				4 1 2	4 1 4	4 1 4	4 1 4	1 4	4		

Zwerfpantserjuffer, mannetje.

Zuidelijke heidelibel, vrouwtje.

Koraaljuffer, mannetje.